

Тема. Узагальнення і систематизація вивченого із теми «Дієприслівник»

Мета уроку:навчальна: повторити, узагальнити і систематизувати знання учнів про дієприслівник, його ознаки; формувати в школярів уміння й навички визначати дієприслівник і дієприслівниковий зворот у реченні; правильно писати дієприслівники з часткою НЕ; вдосконалювати орфографічні й пунктуаційні навички;

розвивальна: розвивати пам'ять, увагу, творче мислення, пізнавальні здібності, пошукові якості, організаторські навички, культуру мовлення, стилістичну вправність;

виховна: виховувати любов до української мови, художнього слова, повагу до традицій і звичаїв українського народу, поглибити знання учнів про рослини-символи України

Хід уроку

I.Організаційний етап

II. Повідомлення теми і мети уроку

Сьогодні наш урок буде незвичайним. Це – урок-віночок. Квіти – вічні супутники нашого життя. Вони створюють піднесений настрій, надихають на творчість. Вінок – це символ життя, долі, життєвої сили, символ дівочтва. Наші бабусі знали секрети: як плести, де і коли зберігати квіти у вінках. Всього в українському віночку 12 квіточок і кожна з них є оберегом. Дівчаткам плели віночки із семи квіточок. На сьогоднішньому уроці ми будемо плести свій віночок. А з чого ви дізнаєтесь, відгадавши загадку:

На базарі їх не купиш,
На дорозі не знайдеш,
Їх не зважиш на терезах,
І ціни не підбереш

III.Системно-узагальнюючий етап

1. Щоб вплести першу квітку – мак, проведемо мовленнєву розминку.

Мовленнєва розминка

- На які групи поділяються частини мови?
- Яка різниця між самостійними та службовими частинами мови?
- Що називається дієприслівником?
- Які ознаки має дієприслівник від дієслова?
- Які ознаки має від прислівника?
- На які питання відповідає дієприслівник?
- Що утворює дієприслівник разом із залежними словами?
- Які розділові знаки вживаються при дієприкметниковому звороті?
- Яку літеру И чи І пишемо у суфіксах дієприкметників?

– Як утворюються дієприкметники недоконаного виду? Наведіть приклади (від дієслів теперішнього часу + учи, ючи, ачи, ячи)

– Як утворюються дієприкметники доконаного виду? Наведіть приклади (від інфінітива + ШИ, ВШИ)

– Як пишуться дієприслівники з часткою НЕ?

– Яку синтаксичну роль виконує дієприслівник у реченні?

Вчитель. Прикрашаємо наш віночок квіткою, яка є символом боротьби українського народу за волю. Існує легенда: коли людина втрачала когось рідного, то процвітала пролита кров маковою квіткою в українському вінку.

2. **Вчитель.** Щоби вплести наступну квіточку, потрібно розшифрувати її символічне значення. Для цього необхідно вибрати з поданих слів дієслова і за першими буквами відновити слово, у кінці додати **ь**. **Утворити дієприслівники.**

Малювати –

Умивати –

Долати –

Радіти –

Іти- ідучи –

Співати –

Танцювати –

Вчитель. І так у нас утворилось слово «МУДРІСТЬ». Символом мудрості, людського прозріння, краси і величі неба є- волошка. Це лікарська рослина. Відвари з неї п'ють при сильному кашлі.

3.Вчитель. Щоб вплести третю квітку – безсмертник, виконаємо наступне завдання.

Але спочатку кілька слів про цю квітку. Вона дарує здоров'я роду людському. Гоїть ранки чи виразки. Квітка смерть перемагає, тож ніколи не вмирає. От безсмертником зветься. На здоров'я нам дається.

Лінгвістичне змагання «Народ скаже, як зав'яже».

*Записати речення, прибравши ризик, пояснити правопис НЕ з дієприслівниками.
(самостійна робота)*

1. Не/нагнувшись, гриба не знайдеш
2. Не/хтуючи честю, не вбережеш совісті.
3. Не/ працюючи, не будеш ситим.
4. Не/славлячи інших, соромиш себе

4.Вчитель. Вплітаємо ромашку – символ доброти, ніжності, дівочої чистоти.

Гра «Впіймай помилку» (коментоване письмо)

Вчитель. Знайти та виправити помилки в реченнях.

- Вишивши сорочку, майстриня вкладає всю душу в роботу.
- Віночок не просто елемент костюма, він оберігав, захищаючи від бід.
- Віночки дівчата плели, усміхаючись.
- Селяни працювали, не покладаючи рук.

Фізкультхвилинка.

Ми довго й плідно працювали. Настав час перепочинку. Закрийте очі й пориньте в чарівний квіткограй.

5. **Вчитель:** *А ми продовжуємо свою роботу. Вплітаємо до нашого віночка яблуневий цвіт – символ материнської любові. То був цілий ритуал, коли батько торкався віночком голівки і промовляв: «Мати – яблуня моя. Дай моїй донечці (синочку) здоров'я і долі щасливої».*

Гра «Редактор»

Відредагуйте речення і запишіть. Пам'ятайте! У реченні з дієприслівниковим зворотом дієслово-присудок та дієприслівник виражають дію одного й того ж предмета.

1. Повертаючись додому, мені було холодно. (Повертаючись додому, я відчув холод)
2. Простягнувши руку по ягоду, з куща почулося шипіння. (... , я почув з куща шипіння)
3. Йдучи парком, привертають увагу засніжені ялинки. (... , я звертаю увагу на засніжені ялинки).

Молодці! Ви впоралися і з цим завданням. Вплітаємо до нашого віночка яблуневий цвіт і йдемо далі.

6. **Вчитель** Щоб вплести наступну квіточку – це барвінок , вам потрібно виконати таке завдання. Запишіть речення, зробіть синтаксичний розбір.

Колихаючи віти сумні, теплий вітер цілує каштани. *(Розпов., ...)*

Вчитель. Барвінок – символ життя людської душі. До людської оселі тягнеться. Взимку відвар барвінку п'ють від простуди, влітку барвінком прикрашають святковий стіл, хату, плетуть весільні віночки, букетики. Цілий рік його шанують, вважаючи символом життя. Додаємо квітку до нашого віночка.

7. **Вчитель.** Залишилося вплести останню рослину. Як ви гадаєте, що це буде? Вплітаємо калину – символ України, вроди і чистоти. Завдання диференційоване. (виконується за бажанням).

Завдання «Малюнковий диктант»

Скласти 2 речення за поданими малюнками, ввівши до речень дієприслівниковий зворот.

IV. Підсумковий етап.

Вчитель. Діти, отак, вплітаючи квіточки у віночок, ми підійшли до кінця уроку. Сподіваюсь вам було цікаво.

Домашнє завдання

Повторити параграфи 24, 25, 26, 27, 28

Вправа 283 с.132 (переписати, вставляючи на місці крапок дібрані з довідки звороти)

Вправа 310 с.143 (визначити три дієприслівники, розібрати у вказаній послідовності)